

Ontwikkeling
Maatschappelijke Ontwikkeling

Retouradres: Postbus 10007, 8000 GA Zwolle

Participatieraad Zwolle
t.a.v. mevrouw Rabia Madarun

Stadskantoor
Lübeckplein 2
Postbus 10007
8000 GA Zwolle
Telefoon 14038
JW.Dollekamp@zwolle.nl

www.zwolle.nl

Uw kenmerk

Ons kenmerk

Behandeld door Jan-Willem Dollekamp

Datum 16 november 2016

Onderwerp Uw advies op de 'Ontwikkelagenda passend onderwijs en jeugdhulp'

Geachte mevrouw Madarun,

Dank voor u advies over de 'Ontwikkelagenda passend onderwijs en jeugdhulp' die wij samen met het Besturenoverleg Lokaal Onderwijs Zwolle hebben voorbereid. Wij zijn verheugd dat uw onze visie en uitgangspunten (deel 1) deelt. Ze vormen stevige basis voor het uitvoeren van een aantal proeftuinen (deel 2). Door deze werkwijze willen we door doen en leren komen tot nieuwe, goed samenhangende werkpraktijken rondom jeugdigen en gezinnen, thuis én op school.

Advies

Uw advies heeft geleid tot de volgende aanpassingen in de Ontwikkelagenda:

- Aan beide delen van de Ontwikkelagenda is een leeswijzer toegevoegd;
- Er is een samenvatting van de Ontwikkelagenda toegevoegd;
- Dubbelingen in de tekst zijn zoveel mogelijk vermeden. De herhaling van visie en uitgangspunten uit deel 1 aan het begin van deel 2 is bewust gehandhaafd, zodat deel 2 ook als zelfstandig stuk leesbaar is;
- Uw advies om ouders, leerkrachten en leerlingen te betrekken bij de verschillende proeftuinen nemen wij over. Ook in de uitvoering van deze agenda willen we praten en werken mét en niet óver degenen voor wie onderwijs, gemeente en jeugdhulp zich inzetten. In de voorbereiding van de agenda hebben wij ook gesproken met de Jongerenraad die daarmee eveneens een waardevolle bijdrage heeft geleverd aan de ontwikkelagenda. De Jongerenraad heeft daarbij aangegeven graag mee te denken over manieren waarop we jeugdigen zelf bij het vervolg kunnen betrekken;
- We hebben de financiële uitgangspunten voor de proeftuinen anders verwoord, teneinde verwarring daarover te voorkomen. De hoofdlijn is: we starten met het budget dat nu in de proeftuin omgaat én we spreken vooraf af welke opbrengst we met de proeftuin willen realiseren, zowel qua inhoud als qua geld. D
- Uw advies om alle vormen van jeugdhulp te betrekken nemen we over, dus ook jeugdhulp in het gedwongen kader. We zullen met onderwijs en jeugdhulp kijken hoe we dit in de proeftuinen vorm kunnen geven.

Ons kenmerk

Datum

16 november 2016

- Wij zijn inderdaad voornemens om ook het speciaal onderwijs te betrekken. Eén van de proeftuinen speelt zich af in het speciaal onderwijs. Bovendien gaat passend onderwijs zowel over regulier als speciaal onderwijs.
- Uw advies om duidelijk afspraken te benoemen met jeugdhulppartijen nemen wij ter harte. In de voorbereiding van de ontwikkelagenda hebben we oriënterend gesproken met een aantal jeugdhulppartijen. Om echt aan de slag te kunnen gaan met de proeftuinen zijn concrete afspraken met alle jeugdhulppartners die mee doen nodig.

In bijlage 1 gaan we in op de vragen die u in het advies aan ons heeft gesteld. Wij vertrouwen erop hiermee uw vragen te hebben beantwoord.

Slot

Graag werken we samen met betrokken partijen én met uw raad verder aan het realiseren van nieuwe praktijken in de samenhang en samenwerking tussen onderwijs, gemeente en jeugdhulp.

Mede namens de schoolbesturen verenigd in het Bloz,

Burgemeester en wethouders van Zwolle,
namens dezen,

Nico Middelbos
hoofd Maatschappelijke Ontwikkeling

Bijlage 1: beantwoording vragen Participatieraad Zwolle over de Ontwikkelagenda passend onderwijs en jeugdhulp

Deel 1

1. In de gezamenlijke criteria op bladzijde 1 kunnen we ons vinden. Ons is onduidelijk wat u bedoelt met nr. 5, een meer financieel doel tussen inhoudelijke doelen: Bijdragen aan het realiseren van de vereveningsopdracht van de samenwerkingsverbanden en /of de bezuinigingsopdracht van de gemeente. Wat is de vereveningsopdracht?

Met de invoering van passend onderwijs is ook de landelijke verdeling van daarmee gemoeide gelden veranderd. Als gevolg daarvan krijgen de samenwerkingsverbanden PO en VO in de regio Zwolle minder geld, andere regio's in Nederland krijgen juist meer. Die bezuiniging wordt in stappen doorgevoerd in de periode 2015-2020. Het onderwijs staat daarmee voor een vergelijkbare uitdaging als de gemeenten die eveneens stapsgewijs een bezuiniging op de eerder beschikbare rijksmiddelen voor jeugdhulp moeten opvangen. Naast inhoudelijke verbeteringen, vragen we van oplossingen in de proeftuinen daarom ook dat ze bijdragen aan lagere kosten voor passend onderwijs en/of voor jeugdhulp.

2. We juichen het toe dat het SWT en het basisonderwijs op wijkniveau tot afstemming komen. Speelt het SWT ook een vergelijkbare rol op het niveau van het voortgezet onderwijs waar kinderen uit verschillende wijken samen komen?

Met verschillende VO scholen in Zwolle is al sprake van toenemende samenwerking met de sociale wijkteams van Zwolle. Vrijwel alle VO scholen maken verder al gebruik van schoolmaatschappelijk werkers van De Kern. Overigens gaat het daarbij niet alleen om leerlingen die uit verschillende wijken van Zwolle komen, maar ook over leerlingen die van buiten Zwolle komen. Dat maakt de koppeling aan wijkteams niet altijd eenvoudig. Met de regiogemeenten en met het Samenwerkingsverband VO verkennen we passende manieren van samenwerking tussen de schoolinterne ondersteuning en de lokale toegangen tot gespecialiseerde jeugdhulp. Samenwerking tussen de lokale toegangen (in Zwolle de sociale wijkteams) is daarbij een belangrijk aandachtspunt. De sociale wijkteams zijn dan ook één van de partijen die meewerken aan goede oplossingen voor kind, ouders, school en woongemeente.

3. De rol van het SWT is ons niet altijd even duidelijk. Lezen wij de nota goed als we begrijpen dat de school en het SWT er eerst samen uit moeten proberen te komen voordat Jeugdhulp ingeschakeld wordt en dat het doel dus preventie is? Welke rol ziet u voor het SWT weggelegd?

Het doel is om oplossingen te vinden voor hulpvragen die door kinderen, jongeren, ouders en werkers op school (leraren, mentoren) worden gesteld. Daar kunnen verschillende hulpverleners voor nodig zijn, zowel bij het vaststellen welke ondersteuning nodig is als bij het aanpakken daarvan. De interne ondersteuners op school (wo. IB'er, zorgcoördinator, orthopedagoog) en externe ondersteuners (w.o. schoolmaatschappelijk werker, jeugdarts/jeugdverpleegkundige, leerplicht/RMC medewerker) betrekken die gespecialiseerde jeugdhulpverleners die nodig zijn. Vaak zal dit per casus gebeuren, maar als bepaalde hulpvragen veel voorkomen kan het ook wenselijk zijn om bepaalde jeugdhulp (preventief én curatief) op meer reguliere basis in school in te zetten. In de proeftuinen gaan we op zoek naar die nieuwe

16 november 2016

verhoudingen. De sociale wijkteams werken met scholen samen in die beweging en zetten daarbij ook hun rol als toegang tot gespecialiseerde jeugdhulp in.

4. '... transformeren en slimmer organiseren' (pag.2). Slimmer voor wie?

In de eerste plaats voor betrokken kinderen, jongeren en ouders. In de tweede plaats voor betrokken organisaties in onderwijs en jeugdhulp. In de derde plaats voor de Zwolse samenleving als geheel.

5. Wat wordt verstaan onder 'voorkeursaanbieders' en 'vaste contactpersonen'?

Met voorkeur aanbieders bedoelen de schoolbesturen het werken met één of enkele aanbieders die passen bij de eigen school/scholen. Vaste contactpersonen bij aanbieders maken de communicatie over leerlingen die (ook) jeugdhulp krijgen, gemakkelijker. Daarmee kan volgens de schoolbesturen een situatie worden voorkomen waarin school en jeugdhulp beide met een kind (en/of ouders) werken, maar daarover niet goed communiceren. Daarnaast kunnen makkelijker overkoepelende afspraken worden gemaakt.

6. Waarom wordt niet ook gesproken over de rol van de school als vindplaats? Met de daarbij behorende verantwoordelijkheid in de vorm van een meldingsplicht.

Bij de rollen 2 (plek voor preventie), 3 (plek waar signalen worden opgepakt) en 4 (werkplek) gaat het feitelijk ook over de school als vindplaats van maatschappelijke problematiek. Signalen worden gedeeld in het ondersteuningsteam, waarin schoolinterne en schoolexterne partijen samenwerken. Voor specifieke vraagstukken (b.v. melding van kindersmishandeling) gelden aparte afspraken voor het melden daarvan.

Deel 2

1. Wat wordt verstaan onder 'een gezin' en wat onder 'leefomgeving'?

Onder gezin verstaan wij ouder(s) met kind of meerdere kinderen, in hun thuissituatie. Met leefomgeving bedoelen we plekken waar het leven van kinderen en jongeren zich afspeelt. Het gezin of hun thuis en de school zijn voor de meesten de belangrijkste daarvan, maar ook verenigingen, vriendengroepen of de wijkomgeving vallen daar bijvoorbeeld onder.

2. Waarom worden onderwijs en gemeente steeds genoemd en jeugdhulp niet? Hoe is jeugdhulp betrokken in deze ontwikkelagenda?

Onderwijs (voor passend onderwijs) en gemeente (voor jeugdhulp) zijn opdrachtgevers. Voor het uitvoeren van die opdrachten werken we beiden samen met jeugdhulpaanbieders (van preventieve ondersteuning als jeugdgezondheidszorg, inzet van sociale wijkteams tot gespecialiseerde curatieve jeugdhulp door bijvoorbeeld jeugd GGZ). Wij hebben de input van gesprekken, bezoeken en ideeën van jeugdhulpaanbieders gebruikt bij het opstellen van deze agenda. Met sociale wijkteams en een paar grotere jeugdhulpaanbieders hebben wij apart gesproken om te toetsen of de voorgestelde proeftuinen ook volgens hen tot verbetering van jeugdhulp tegen lagere kosten kan leiden. In de uitwerking van de proeftuinen worden jeugdhulppartijen ook betrokken, mits ze zich committeren aan doelstelling en criteria uit de agenda.

16 november 2016

3. Proeftuin 'Samen in de wijk': wat hebben de doelstellingen te maken met 'samen in de wijk'? Moet er geen onderscheid worden gemaakt tussen PO en VO?

Het gaat erom in een deelgebied van Zwolle de inzet die daar nu vanuit passend onderwijs en jeugdhulp wordt geleverd zo in te zetten dat er ruimte komt voor nieuwe oplossingen, andere organisatievormen en nieuwe vormen van samenwerking tussen betrokken partijen die ten goede komen aan het opgroei- en opvoedklimaat in gezinnen, op scholen en elders waar betrokken kinderen en ouders zich bewegen.

De relatie tussen Primair onderwijs (PO) en de wijk is duidelijk. Bij een school voor Voortgezet onderwijs (VO) is er een minder eenduidige relatie met de wijk waarin die school staat. In zekere zin is de wijk van zo'n school zo groot als het gebied waaruit leerlingen komen (soms zelf over de stadsgrenzen van Zwolle heen). Dat laat onverlet dat rondom zo'n school gewerkt kan worden aan transformatie op basis van de inzet die school en woongemeenten voor de jongeren op die school plegen. In de uitwerking zullen we aan het onderscheid PO en VO wel nadrukkelijk aandacht geven.

4. Op bladzijde 5 staat een aantal afspraken genoemd met jeugdhulppartijen. Zijn dit harde afspraken, zijn het afspraken die nog onderwerp van overleg zijn of zijn het uitgangspunten? Dezelfde vraag hebben we bij de opsomming van de afspraken met de scholen en de afspraken gemeente & Bloz.

Onder voorbehoud van instemming door college B&W, Algemeen Bestuur Bloz en gemeenteraad zijn de afspraken tussen gemeente en Bloz harde afspraken. Met een aantal jeugdhulppartijen zijn de mogelijkheden en kansen voor de beschreven proeftuinen verkend. Concrete afspraken met betrokken partijen moeten nog worden gemaakt. De genoemde afspraken zijn dus nog geen concrete prestatieafspraken met partijen, maar vormen wel het bindende kader waarin scholen en gemeenten met betrokken partners tot concrete afspraken komen.

5. We vragen ons daarbij af hoe de leerkrachten die onder de schoolbesturen verenigd in het Bloz vallen, worden betrokken. Hoe wordt er gezorgd voor de implementatie op schoolniveau van de ambities en doelen en voor draagvlak onder hen die het moeten uitvoeren?

Het is in de eerste plaats een taak voor de besturen verenigd in het Bloz om dit binnen hun scholen te borgen. Daarnaast is dit een belangrijke rol voor de directies en ondersteuningsteams op de scholen zelf. De ambities en afspraken zijn op bestuurlijk niveau gemaakt, in de opzet van de proeftuinen zal op operationeel niveau de samenwerking worden gezocht.

6. Bij de operationalisering van nota wordt aangegeven dat er wordt gewerkt met een krimp budget. We vragen ons af of de doelen dan wel bereikt worden. Zijn er in de scholen voldoende middelen en menskracht om de ambities van de Ontwikkelagenda handen en voeten te geven? Is er voldoende kennis aanwezig?

We realiseren ons dat er spanning is tussen de doelstelling om inhoudelijk beter samen te werken ten behoeve van kind, jongeren en gezin en de bezuinigingen waarmee zowel scholen (passend onderwijs) als gemeente (jeugdhulp) worden geconfronteerd. Tegelijk wijzen de verkenningen en gesprekken met onderwijs en jeugdhulp uit dat alle partijen wel kansen zien om dit met elkaar te verenigen. Die kansen willen alle partijen ook graag benutten, juist in het belang van onze jongere generaties. Het bundelen van

16 november 2016

middelen, kennis en menskracht vanuit passend onderwijs en jeugdhulp op school is één van de manieren om dit te bereiken.

7. In de operationalisering van de Ontwikkelagenda lezen we op bladzijde 2 echter ook dat aanbieders die deelnemen binnen de ontwikkelpraktijk de inzet kunnen inbrengen vanuit het huidige volume aan zorg en financiën. Is er nu krimp van middelen of blijven de middelen gelijk?

We starten in de proeftuinen vanuit de huidige inzet van middelen. Maar maken vooraf ook zodanige afspraken dat we naast inhoudelijke verbeteringen op termijn ook een financiële besparing realiseren. Daarom willen we ruim de tijd nemen voor de proeftuinen (5 jaar). Dit stelt alle betrokkenen in staat om toe te werken naar een nieuwe situatie en de gevolgen daarvan voor de eigen organisatie op te vangen.

8. Is de gemeente bereid middelen te investeren voor begeleiding op scholen in het kader van passend onderwijs?

Nee. Passend onderwijs is de opdracht van het onderwijs zelf. Jeugdhulp is de opdracht van de gemeente. Maar die twee raken elkaar en door hierin beter samen te werken, zijn wij ervan overtuigd dat we met de krimpende financiële middelen toch betere resultaten voor kind, jongere, gezin en school kunnen bereiken.

9. We vragen ons af hoe in het verband van de Ontwikkelagenda de afstemming met het gedwongen kader eruit ziet. Wat is de positie van de pleegouder / voogd bij kinderen die onder toezicht zijn gesteld? De Participatieraad gaat ervan uit dat in het kader van deze nota alle vormen van jeugdhulp betrokken worden, dus ook het gedwongen kader.

Ja. De ontwikkelagenda strekt zich uit over alle vormen van jeugdhulp. De huidige positie van de pleeghouder/voogd is daarbij uitgangspunt.

10. Onder paragraaf 2. Ontwikkelrichting 1: 'Samen in de wijk' geeft u aan dat de doelstelling is dat alle kinderen en jongeren optimaal profiteren van het onderwijs. De Participatieraad wil graag weten via welke indicatoren u de doelstelling gaat meten.

We gaan op zoek naar indicatoren die ons inzicht geven in de leef- en onderwijssituatie van kinderen en jongeren én in het effect van andere manieren van werken. Waar mogelijk maken we gebruik van indicatoren die al met regelmaat worden gemeten. Denk daarbij aan percentage thuiszitters, percentage verzuim onder leerlingen of indicatoren over het welzijn van jongeren uit de jeugdindex.

11. Op pagina 5 is het ons onduidelijk wat u, in de context waarin de term gebruikt wordt, verstaat onder populatiefinanciering. Ontstaat er geen spanning tussen enerzijds de wensen en de inbreng van de betrokkenen en anderzijds de daadwerkelijk beschikbare middelen om die wensen te realiseren?

Onderwijs en gemeente gaan zich als verantwoordelijk gezag voor en financier van passend onderwijs en jeugdhulp sterk maken voor de voorgestelde proeftuinen. Wij zullen daarop ook sturen richting de betrokken partijen. Als daar spanning ontstaat tussen wensen en inbreng van betrokkenen en beschikbare middelen gaan we daarmee in de proeftuin gezamenlijk oplossingen voor zoeken binnen de gestelde kaders van de Ontwikkelagenda.

16 november 2016

12. Gelden de zaken die genoemd worden voor de proeftuin alleen op wijkniveau of voor de gehele gemeente? En als dit alleen geldt voor de proeftuin wat zijn dan de consequenties voor kinderen buiten de proeftuin?

De zaken die genoemd worden gelden voor de proeftuin(en). De lessen die we opdoen in de proeftuinen kunnen vervolgens ook worden toegepast in andere delen van de stad.

13. U schrijft dat u wilt voorkomen dat kinderen naar het speciaal onderwijs gaan. Hoe wordt er zo samengewerkt dat kinderen die al wel in het speciaal onderwijs zitten ook profiteren van de afstemming onderwijs en jeugdzorg? Vallen deze kinderen ook onder doelstellingen van deze Ontwikkelagenda? Wij adviseren u om de systematiek in de nota ook toe te passen op kinderen in het speciaal onderwijs.

Wat voor rol ziet u nog weggelegd voor de scholen voor speciaal onderwijs? Hoe worden zij betrokken bij de ambities en doelstellingen van de Ontwikkelagenda?

Ja, ook kinderen in het speciaal onderwijs vallen onder deze *Ontwikkelagenda passend onderwijs en jeugdhulp*. Juist ook in het speciaal onderwijs komen passend onderwijs en jeugdhulp dicht bij elkaar. Eén van de proeftuinen – Zorg en ondersteuning bij speciale vormen van onderwijs – richt zich specifiek op een school/scholen voor speciaal onderwijs.

14. Op pagina 7 noemt u de uiteindelijke doelen van de proeftuin ‘Zorg en ondersteuning bij speciale vormen van onderwijs’. Sluit de inkoop van algemene arrangementen bij het derde doel wel aan bij de ambitie maatwerk te willen leveren voor kinderen?

De gedachte achter deze proeftuin is dat op scholen voor speciaal onderwijs het organiseren van bepaalde onderwijs/zorg arrangementen voor de kinderen of jongeren op die scholen juist meer maatwerk oplevert omdat in de schoolomgeving, in groepen gewerkt kan worden aan benodigde ondersteuning bij opgroeien en leren (kinderen, jongeren) en opvoeden (ouders, leerkrachten). Een werkwijze die ook bijdraagt aan het resultaat voor individuele kinderen, jongeren. Ook hier wordt dus gekeken hoe de inzet vanuit het onderwijs en van de gemeente optimaal kan worden afgestemd.

15. Komt, als voortvloeisel van doel 6 (Een lagere belasting van ouders en kinderen in de combi van onderwijs, reizen en zorg), alle medische en paramedische zorg voor kinderen nu binnen de reguliere basisschool? En zo ja, is er daarvoor voldoende fysieke ruimte in de reguliere basisschool? Hoe is daarbij de afstemming met de gewone gezondheidszorg en met logopedie?

Hoe de concrete uitkomsten van deze proeftuin eruit gaan zien, weten we nog niet. Andere oplossingen dragen wellicht meer bij aan het behalen van de doelstellingen. Dat gaan we met elkaar in de proeftuin ontdekken door concreet aan de slag te gaan, de resultaten goed te monitoren en daarvan te leren.

16. Op pagina 10 (Gesprek over toegang) geeft u aan dat er verschil van mening is tussen scholen en gemeente over de zeggenschap over de inzet van gespecialiseerde jeugdhulp. Wanneer en hoe wordt de vraag beantwoord die u aan het eind van deze paragraaf stelt?

We hebben vastgesteld dat de ambitie van het onderwijs zich uitstrekt tot de wens om zelf gespecialiseerde jeugdhulp te mogen bijschakelen op een moment dat dit nodig

Ons kenmerk

Datum

16 november 2016

wordt geacht (vaak nadat het interne zorgteam van de school zich over de casus heeft gebogen). Om op die manier optimaal aan te sluiten bij de context waarin het kind zich op dat moment begeeft. De gemeente heeft zich op het standpunt gesteld dat toegang via sociale wijkteams, jeugdarts of huisarts (in de Jeugdwet met specialisten en gecertificeerde instellingen voor dit doel aangewezen) op dit moment voldoende moet worden geacht om voor ieder kind/jongere/gezin toegang te verkrijgen tot niet vrij toegankelijke vormen van jeugdhulp. Een extra toegang is niet gewenst. De gemeente wil wel de toegang zo dicht mogelijk bij het onderwijs organiseren door inzet van jeugd- en gezinswerkers uit sociale wijkteams en jeugdartsen vanuit de jeugdgezondheidszorg in het ondersteuningsteam op school. In deze *Ontwikkelagenda* hebben we afgesproken om met inachtneming van dit verschil samen op zoek te gaan naar nieuwe manieren om te voorzien in de hulpvraag van kinderen, jongeren en ouders bij leren, opgroeien en opvoeden. En met elkaar in gesprek te blijven over een zo drempelloos mogelijk inschakelen van gespecialiseerde jeugdhulp als dit nodig is.